

# SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Izhaja vsako sredo.  
Cene: Letno Din 32.—, polletno Din 16.—, četrtletno Din 9.—, inozemstvo Din 64.—. — Poštno-čkovni račun 10.603.

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška cesta 5  
Telefon interurban 113.

Cena inseratov: cela stran Din 2000.—, pol strani Din 1000.—, četrt strani Din 500.—, 1/8 strani Din 250.—, 1/16 str. Din 125.—, Mali oglasi vsaka beseda Din 1.20.

## Važne spremembe oblastnih in občinskih doklad.

Z zakonom, ki ga je Nj. Vel. kralj podpisal in proglasil dne 10. aprila t. l., so bile izvršene velike spremembe in dopolnitve v zakonu o državni trošarini, taksah in pristojbinah z dne 27. junija 1921. »Službene Novine« so v svoji številki z dne 13. aprila objavile ta zakon.

### Novo trošarinske postavke.

V zadnji številki smo objavili spremembe trošarinskih postavk. Pri pivu je državna trošarina znašala 62 Din na hl, od 1. septembra 1929 pa bo znašala 5 Din od hektoliterske stopnje ekstrakta. Trošarina na vino se je povečala od 35 Din na 100 pri 100 l ter se bo pobirala pri puščanju vina v promet. Trošarina na ekstrakte, esence in eterična olja z alkoholom se poviša od 800 Din na 3000 Din. Na svetilni plin se trošarina zniža od 40 par na kubični meter na 20 par. Pri špirtu se je trošarina povišala na 20 Din od hektoliterske stopnje pri alkoholu, ki ga proizvajajo kmetijske tvornice, odnosno na 23 Din pri alkoholu, ki ga proizvajajo industrijske tvornice. Na žganje se uvaja enotna trošarina za vso državo. Znašala bo 18 Din od hektoliterske stopnje (prej 15 Din), na žganje, proizvedeno iz vina, vinskih tropin ali slično, pa 23 D. Za očetno kislino, izdelano iz lesa, se bo plačala državna trošarina 4 Din na 1 kg 100% kisline. Na bencin znaša trošarina po novem 300 Din od 100 kg, prej pa 400 Din. To je vsebina prvih 9 članov zakona z dne 10. aprila.

### Oblastne doklade.

Drugi del tega zakona — členi 10 do 14 — pa vsebuje važne spremembe oblastnih in občinskih doklad. Člen 10 prepoveduje vsako oblastno trošarino, bilo v katerikoli obliki, na pivo, vino, ekstrakte, esence in eterična olja z alkoholom, liker, rum in konjak, žganje in špirit. Od 15. aprila t. l. preneha na vse te predmete pobiranje oblastnih doklad od strani posameznih oblasti, izplačevanje trošarine se bo vršilo po predpisih tega zakona.

V členu 11 se namreč določa, da se bodo oblastne doklade zenačile v celi državi ter se bodo pobirale od državnih organov obenem z državno trošarino v tej-le izmeri: od 100 l piva 30 Din,

od 100 l vina 50 Din, od 100 kg ekstrakta, esenca in eteričnih oljev z alkoholom 400 Din, od hektoliterske stopnje likerja, ruma in konjaka 5 Din, od hektoliterske stopnje špirta 5 Din, od hektoliterske stopnje žganja 5 Din.

Te svote plačane oblastne trošarine bodo pripadale vsem oblastim za njihove potrebe. Uradi, pri katerih se bo plačevala državna trošarina, bodo vknjižili zneske oblastne trošarine kot finančne depozite ter jih bodo vsakih 10 dni poslali Drž. hipotekarni banki v Beogradu za račun oblastnih trošarin. Račun oblastnih trošarin bo vodil finančni minister, ki bo moral koncem vsakega koledarskega tromesečja celokupno imovino tega računa razdeliti oblastim. Razdelitev se bo vršila po številu prebivalstva posameznih oblasti. Pri tem je merodajno število prebivalstva poslednjega uradnega štetja. Pri dodeljevanju zneskov oblastne trošarine na posamezne oblasti za leto 1929 se bo finančni minister oziral na to, da dobijo posamezne oblasti v njihovih proračunih predvidene dohodke trošarin, če tudi jim te trošarine ne bi pripadale po številu prebivalstva. Ravno tako se jim bo dodelil ves znesek, ki jim pripada po številu prebivalstva, če tudi je večji od onega, ki je predviden v proračunu. Pri dodelitvi trošarinskih iznosov posameznim oblastim se bo upoštevala trošarina, ki so jo oblasti pobrale do 15. aprila 1929.

Na količine vina, piva, ekstrakta, eteričnih oljev, likerja, ruma in konjaka, špirta in žganja, ki bodo s 1. aprilom v zalogi, se ne bo plačevalo po čl. 11 tega zakona na ime oblastne trošarine, temveč samo od količin, ki pridejo od 15. aprila t. l. v promet in konzum.

S temi določbami je precej globoko poseženo predvsem v oblastno in občinsko gospodarstvo v Sloveniji.

Oblastna proračuna (ljubljske ter mariborske oblasti) za leto 1929 predvidevata (in se je po njih do 15. aprila t. l. pobiralo):

na pivo 100% na oblastna doklada k državni trošarini, to je 62 Din. Ta doklada je s 15. aprilom znižana na 30 D; na vino 65 Din od 100 litrov, v mariborski oblasti pa 50 Din. Ta doklada je znižana na 50 Din. Zakon ne razločuje posebne doklade na vino in na vinski mošt, ki je bila pri nas diferencirana

(65 in 45 Din) ter bo odslej enotna (50 Din);

na špirit 100% doklada k državni trošarini, ki je znašala 17 Din. Ta (oblastna) doklada je znižana na 5 Din od hektoliterske stopnje;

na žganje 100% doklada k državni trošarini, ki je znašala 15 Din. Znižana je na 5 Din.

### Občinske doklade.

Člen 14 zakona od 10. aprila t. l. določa: »Občine, ki po zakonu imajo pravico vpeljati občinsko trošarino, bodo mogle od 1. januarja 1930 v lastnem delokrogu naložiti trošarino na predmete člena 11 tega zakona (pivo, vino itd.) do višine, ki je predvidena za oblastno trošarino na te predmete. Trošarinske doklade, ki so višje od oblastne trošarine za 50%, bodo odobraval pristojna finančna ravnateljstva, preko tega do 100% bo odobravalo generalno ravnateljstvo davkov.

Na fina vina pa, osladkorjena ali nesladkorjena, kakor tudi na vsa druga vina v steklenicah, morejo občine naložiti občinsko trošarino po svojem preudarku, vendar morajo od dohodka, dobljenega na ta način, pristojni oblasti (samoupravi) oddati 30%.

Predmeti čl. 10 tega zakona (pivo in vino itd.) morajo biti enako obdačeni z občinsko trošarino brez ozira na to, ali so bili pridelani na področju občine ali ne. Trošarinska enota mora za občinsko trošarino biti ista kakor za državo.

Določbe za občinsko trošarino bodo torej, kakor je v zakonu določeno, stopile v veljavo v novim letom 1930. Do tedaj pa se bodo pobirale občinske doklade v dosedanji višini, to je na državno trošarino v nepovišani izmeri (pri vinu od 35 par od litra, pri žganju od 15 Din, pri špirtu od 17 Din na hektolitersko stopnjo).

Kar se pa dostaje samoupravnih doklad na direktne (neposredne) davke, bodo jih samoupravna telesa po zakonu od 28. marca t. l., kakor smo že v zadnji številki objavili, smela naložiti brez odobrenja finančnih oblasti v teh mejah:

1. kmetske občine do 50%,
2. mestne in trške občine do 40%,
3. okraji do 8%,
4. oblasti do 10%.

Za doklade kmetijskih občin preko 50 do 60%, mestnih in trških občin preko 40 do 50% je potrebno soglasje finančnih ravnateljstev. Za doklade občin, tr-

gov in mest preko teh mej, za doklade okrajev preko 8% in oblasti preko 10% je potrebna odobritev generalnega ravnateljstva davkov.



### V NAŠI DRŽAVI

Pri posameznih ministrstvih so odpravili ravnateljstva in uvedli oddelke.

**Krog srednje- in ljudsko-šolskega zakona.** V zadnjem času je objavilo časopisje načrt šolskega zakona, po katerem bi naj postal verouk neobvezen predmet in bi se naj poučeval izven šolskih ur. Radi teh katoliške in pravoslavne kroge vznemirjajočih vesti razglašala prosvetno ministrstvo sledeče: V prosvetnem ministrstvu so komisije, ki so delale na ljudsko- in srednješkem zakonu in proučevale prosvetni program, končale svoje delo. Prosvetni minister Maksimovič je izjavil, da ministrstvo ni vezano na resolucije in na materijal teh komisij, ampak da ga bo samo še enkrat proučilo. Predno bode prišlo do končno veljavne odločitve, bo zaslišalo zastopnike katoliške in pravoslavne Cerkve, da izrazijo svoje načelno stališče k tem kulturnim zadevam.

**Novi stanovanjski zakon** je že predložen Vrhovnemu zakonodajnemu svetu v odobritev. Po predloženem načrtu bi naj bil ta zakon veljaven od 1. nov. 1929. Za zaščitene najemnike se naj zviša najemnina za 10 odstotkov; v novih hišah se naj določi najemnina na zahtevo tudi potom komisije.

**Sporazum med našo državo in Rumunijo.** Delegaciji za jugoslovansko-rumunsko pogajanja sta dosedaj delali v štirih odsekih: v javnopravnem, zasebnopravnem, upravnem in finančno-gospodarskem. V vseh vprašanih se je dosegel načelni sporazum, tako da je pričakovati v par dneh podpisa dogovorov, ki so se dosegli v teh štirih odsekih.

**Sestanek zunanjih ministrov Male antante** se bo vršil od 20. do 22. maja v Beogradu. Po sporazumu vseh treh v poštev prihajajočih vlad bodo zunanji ministri obravnavali vse politične zadeve, ki posredno ali neposredno zanimajo vse te države, bodisi vse skupno, bodisi vsako posebej. Posebno pozornost bodo posvetili delovnemu programu gospodarske Male antante, ki se je izdelal na sestanku gospodarskih delegatov vseh treh držav od 11. do 20. februarja t. l. v Bukarešti.

**Nekaj novega za jugoslovanske gospodarje.** V Beogradu obstoja zavod za proučevanje umnega gospodarstva naših kmetov. Po švicarskem zgledu bo ta zavod po združnih zvezah uvedel blagajniške knjige za naše kmete. Tozadavne knjige so že gotove. Naš kmet naj bi se natančno naučil voditi blagajniške knjige. Na ta način bi tudi država dobila jasno sliko o gospodarskem stanju, o potrebah in o konsumu naših kmetov ter obči pregled čez gospodarsko stanje našega kmetijskega prebivalstva.

### V DRUGIH DRŽAVAH.

**V avstrijski vladni krizi** bo nasledil dr. Seipla kot novi zvezni kancler državni glavar v Vorarlbergu dr. Ender.

**Otvoritev novoizvoljene italijanske zbornice.** Dne 20. aprila je otvoril italijanski kralj s prestolnim govorom zbornico. V govoru je kralj posebno poudaril dve točki: trdnost fašizma, s kojim je prežet italijanski narod, in spravo Italije z Vatikanom, ki je bila dosežena po 60 letih.

**Iz papeževe države.** Za prvega papeževega poslanika v Jeruzalemu bo imenovan monsignor Valley. Vatikan bo zgradil na najbolj vidnem mestu Jeruzalema palačo za svoje poslaništvo, ki bo postala znak svetega mesta. Tako bo nad Jeruzalemom plapolala papeževa zastava. Vatikan se že pogaja z Anglijo kot zaščitnico Svete dežele o pravicah katoliške Cerkve. Po vsej verjetnosti bo dobila katoliška Cerkva prvenstveno pravico nad vsemi svetimi mesti v Jeruzalemu, Betlehemu in Nazaretu.

**Čehoslovaški vladi preti kriza.** Poslanec narodno demokratične stranke dr. Kramář je razžalil z izjavo na velikem strankinem zborovanju zunanjega ministra dr. Beneša. Dr. Beneš zahteva preklic izjave ter zadoščenje, a dr. Kramář noče podati niti enega in ne drugega. Listi poročajo, da je predsednik dr. Masaryk že povabil sedajno vlado, naj odstopi in napravi prostor uradniški vladi.

**Razorožitvena posvetovanja v Ženevi se že vršijo.** Zastopnik Rusov Litvinov je predložil poseben program, po katerem bi se naj izvršila razorožitev. Po dolgem govorjenju sem in tja je bil ruski predlog odklonjen. Zastopnik Anglije na teh posvetovanjih je podal tole izjavo: »En del razorožitvenega programa, kakor si ga je domišljjal ob pričetku Društva narodov, je danes že uresničen. Armade iz časa vojne so znatno zmanjšane in velike pomorske države so se v Washingtonu leta 1921 zedinile na določen mornariški program. Nov sporazum za nadaljnje znižanje je sicer želeti, vendar se dosedaj še ni dosegel. To pa komisije za razorožitev ne sme ovirati, da ne bi dalje delovala na polju razorožitve na suhem. Angleška vlada želi, da bi se velika mednarodna razorožitvena konferenca čim prej pospešila. Rekel je nazadnje ob splošni veselosti: Nisem prijatelj sovjetov, pa tudi meni gre stvar sedaj nekoliko prepočasni! — Tokratna ženevska posvetovanja bodo zaključena z izdelkom razorožitvenega načrta, ki bo predložen na sestanku posameznih držav, ki so včlanjene pri Društvu narodov, v odobritev. Temu načrtu in poročilu o delovanju konference bo priložen tudi še ruski razorožitveni načrt.

**Nemčija in posvetovanja strokovnjakov.** V Parizu se vršijo posvetovanja gospodarskih strokovnjakov velesil. Ob tej priliki bi se naj določilo, kako

naj izpolni Nemčija plačilne pogoje, katere jej nalagajo razne mirovne pogodbe. Zastopnik Nemčije dr. Schacht odločno odklanja od velesil Nemčiji narekovane številke. Nemci bi bili pripravljani razpravljati o plačevanju po sklepu miru jim naloženih obveznosti, ako bi se jim obljubila sprememba versailleske mirovne pogodbe in sicer glede vrnitve enega dela kolonij in premestitve vzhodnih mej v Zgornji Šleziji in napram Poljski. Nemški pogoji so pa za Francijo nesprejemljivi in pariška posvetovanja strokovnjakov bodo končala z neuspehom.

**Nova poljska vlada** namešča na visoka uradniška mesta oficirje. Značaj nove poljske vlade je čisto vojaški.

**Angleška zbornica bode razpuščena** 10. maja, nove volitve bodo 30. maja. Prvi sestanek novoizvoljenega parlamenta bo 10. junija, prestolni govor 17. junija.

**Socijalni demokratje in komunisti v besedah in dejanjih.** Veliko se razpravlja o smrtnih kaznih. Razlogi so prave tehtni za in proti. Splošno se opazuje, da so mlade stranke, ki še niso prišle do kake večje veljave, zoper smrtne kazni, hočejo odpraviti vsako smrtno kaznenje in se zgražajo nad tistimi, ki so na moči in smrtne kazni izvršujejo. Socijalni demokratje do komunizma so v besedah proti vsaki smrtni kazni. Kako pa ta stvar izgleda v praksi, torej v slučaju, da ti ljudje pridejo do oblasti in imajo v rokah smrtno kaznen odpraviti? Pri oblasti so ti mogočnjaki v Rusiji in v Mehiki. Mislim, da ni treba opozarjati in navajati kakih števil, ker glave tam kar frčijo. Značilno je poročilo iz Mehike. Ko se je dvignila pobuna, kakršnih bo tam še naprej in naprej, je bilo prvo vladno poročilo to, da so ujeli nekega revolucionarnega »generala« in ga postavili ob zid ter ustrelili. Torej smrtna kaznen! To je samo le en slučaj, a prav tako se dela. V besedah so grozno zoper vsako smrtno kaznen, ako pa pridejo do oblasti in bi lahko kaznen odpravili, pa je človeško življenje ceno kot jagode.

**Strahote lakote na Kitajskem.** Mednarodni pomožni odbor proti lakoti poroča strašne podrobnosti o položaju v kitajski pokrajini Šansi. V nekem okraju, ki šteje 120.000 duš, je 70.000 ljudi popolnoma brez vsakih živil. Mnoge družine prodajajo ženske člane kakor ubogo živino. Prodanih je bilo doslej približno 17.000 žena in mladih deklic za približno 200.000 kitajskih dolarjev.

**ZA NEDELJO**

**Ludovik M. Grinjon.**

Doma je bil Ludovik v mestu Monfor v Bretagni, najbolj revni pokrajini na Francoskem. Njegova rodbina je bila sicer plemenita, a ubožna, zato je oče opravljal odvetniške posle. Vzgoja v družini je bila pristno krščanska, kar se je očitno kazalo na mladem Ludoviku. Kot dijak je kazal veliko pobožnost in čistost življenja ter ljubezen do revežev, ki jih je velikokrat podpiral ■